

urade dopunska ispitivanja (titar, klasa i specifičnost imunih antitijela, određivanje AB0/Rh D KG oca i slično).

Nakon poroda svake Rh D negativne trudnice, ili trudnice čija AB0 KG nije poznata ili trudnice u čijem su serumu otkrivena imuna antitijela, treba odrediti AB i Rh D KG novorođenčeta i ispitati njegove eritrocite na prisustvo vezanih antitijela protiv antigena krvnih grupa.

U zavisnosti od dobivenih rezultata, ljekar će odlučiti o potrebi preduzimanja preventivnih i/ili terapijskih mjera u cilju zaštite P/N u aktuelnoj ili u narednoj trudnoći.

Prevenција imunizacije na Rh D antigen

Komercijalni preparat anti-D imunoglobulina (Rh D IgG) sadrži visok titar anti-D antitijela. Koristi se za prevenciju imunizacija Rh D negativnih trudnica na Rh D antigen ploda ili novorođenčeta.

Mehanizam djelovanja Rh D IgG nije potpuno jasan. Moguće je da se anti-D antitijela, iz ovog preparata, vežu na Rh D antigene eritrocita P/N, prisutne, u krvotoku trudnice. To dovodi do njihove hemolize/uništenja, prije nego što nastane "primarni" imuni odgovor majke. Na ovaj se način prevenira pojava "sekundarnog" imunog odgovora majke, a time se prevenira i HB P/N.

Svaka Rh D negativna trudnica treba primiti Rh D IgG odmah ili najkasnije 72 sata nakon ulaska Rh D pozitivnih eritrocita P/N, u njen krvotok (nakon abortusa, amniocenteze ili poroda, na primjer).

Primjena Rh D IgG na vrijeme i u odgovarajućoj dozi, prevenira Rh D imunizaciju u oko 99% rizičnih trudnoća. Zaštita od Rh D imunizacije, u 99,9% rizičnih trudnoća se može postići primjenom dvije injekcije Rh D IgG: a) jedne prije poroda, u 28. sedmici trudnoće i b) drug neposredno nakon poroda Rh D pozitivnog novorođenčeta.

Rh D IgG se može primjeniti i do 10 dana nakon imunizirajućeg događaja. U tom slučaju, Rh D negativne trudnice/majke Rh D pozitivnog P/N, zaštićene su od imunizacije na Rh D antigen u oko 50% trudnoća.

Optimalna doza Rh D IgG zavisi od perioda trudnoće u kome je nastao imunizirajući događaj, kao i od količine Rh D pozitivnih eritrocita unešenih u krvotok Rh D negativne trudnice.

Davanje injekcije Rh D IgG trudnici/majci ne izaziva štetne posljedice po zdravlje P/N.

Smanjenjem učestalosti imunizacije na Rh D antigen, zbog preventivne primjene Rh D IgG, porastao je značaj imunizacije trudnica na antigene drugih KG transfuzijom krvi/eritrocita.

Dodatne informacije u vezi sa sadržajem ovog letka/afiše možete dobiti od Vašeg liječnika ili babice.

JU Opća bolnica
„Prim.dr. Abdulah Nakaš“
Kranjčevićeva 12
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Telefonska centrala
+387 33 285-100

Web adresa
www.obs.ba

Komisija za transfuzijsko liječenje

Telefon: +387 33 285-186
e-mail: mirza.begovic@obs.ba

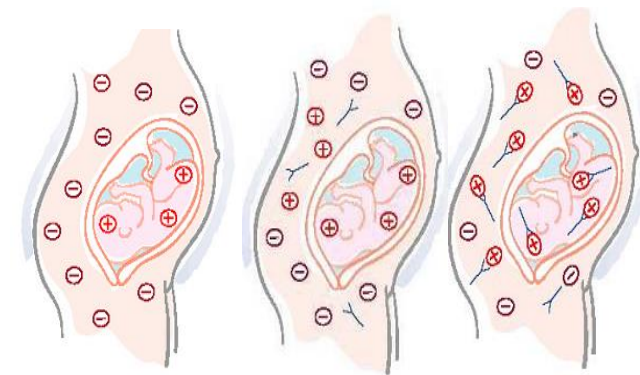
**Informativni materijal je usvojen u junu 2011.
I revizija – septembar 2018.**

Komisija za transfuzijsko liječenje

IMUNOHEMATOLOŠKA ISPITIVANJA U TRUDNOĆI

Informacija za pacijente

Pripremili

Prim. mr. sc. med. dr. Mirza Begović
Prim. mr. sc. med. dr. Aida Đurđević

Uvod

Imunohematološka ispitivanja u trudnoći se sastoje od: a) određivanja AB0 i Rh D krvne grupe (KG) trudnice, b) ispitivanja krvi trudnice na prisustvo imunih antitijela (usmjerenih protiv antigena KG, c) identifikacije, eventualno prisutnih, imunih antitijela i d) drugih ispitivanja - prema potrebi.

Imunohematološka ispitivanja imaju za cilj:

- Identifikaciju trudnica sa visokim rizikom od imunizacije na antigene krvnih grupa
- Identifikaciju trudnica koje su već imunizirane na antigene krvnih grupa
- Procjenu ugroženosti ploda/novorodenčeta (P/N) zbog prisustva imunih antitijela u krvi majke
- Preduzimanje adekvatnih mjera za zaštitu P/N
- Donošenje odluke o prenatalnoj i/ili postnatalnoj primjeni Rh D imunoglobulina (Rh D IgG) zbog zaštite novorođenčeta
- Odabir/pripremu podudarne krvi za intrauterinu transfuziju ili za izmjenu krvi novorođenčeta.

Antigeni AB0 krvnih grupa

Antigeni KG su molekule različitog hemijskog sastava koje su prisutne na površini eritrocita. Postoji više stotina antigena KG od kojih su klinički najznačajniji antigeni A, B i Rh D.

Na eritrocitima osoba KG A je prisutan antigen A. Na eritrocitima osoba KG B je prisutan antigen B. Na eritrocitima osoba KG AB su prisutni i antigen A i antigen B.

Eritrociti osoba krvne grupe 0 (nula) ne posjeduju niti A, niti B antigen.

Rh D antigen je prisutan na eritrocitima 85% osoba. Te osobe se označavaju kao Rh D pozitivne (+). Preostalih 15% osoba su Rh D negativne (-).

Prirodna antitijela u AB0 sistemu krvnih grupa

U krvi osoba KG A se nalaze "prirodna" anti-B antitijela. U krvi osoba KG B postoje anti-A, a u krvi osoba KG 0 i anti-A i anti-B antitijela. Krv osoba krvne grupe AB ne sadrži anti-A i anti-B antitijela. Nakon kontakta anti-A antitijela sa antigenom A ili anti-B antitijela sa antigenom B, nastaje intenzivna razgradnja (hemoliza) eritrocita. Ovakva reakcija, obično, nastaje u krvi osobe koja je primila transfuziju krvi/eritrocita nepodudarne AB0 KG. "Prirodna" anti-A i anti-B antitijela su IgM klase. Ona ne prolaze kroz posteljicu i ne mogu ugroziti P/N.

Imuna antitijela protiv antigena krvnih grupa

"Tuđi" antigeni KG se mogu unijeti u krvotok trudnice na dva načina: a) transfuzijom krvi/eritrocita i b) prolaskom eritrocita ploda, kroz posteljicu, u toku trudnoće.

Odgovor organizma na prisustvo "tuđih" antigena je stvaranje "imunih" antitijela (IgG klase) različite specifičnosti. Ovakva antitijela mogu proći kroz posteljicu i dovesti do razgradnje/hemolize eritrocita P/N ukoliko su, na njima, prisutni odgovarajući antigeni KG.

Hemolitička bolest ploda/novorodenčeta (HB P/N)

Najčešća, ali klinički najmanje značajna HB P/N nastaje imunizacijom trudnice KG 0 na antigen A ili B, koji je prisutan na eritrocitima P/N. Ova vrsta imunizacije može nastati i u prvoj trudnoći. Obično, ne ostavlja posljedice na zdravlje ili život P/N i (uglavnom) ne zahtijeva preduzimanje specifičnih mjera za zaštitu/liječenje P/N.

Znatno ozbiljnije posljedice, po P/N, mogu nastati nakon imunizacije Rh D negativne trudnice Rh D antigenom prisutnim na eritrocitima P/N. Nakon prvog kontakta trudnice, sa Rh D antigenom (nakon abortusa, vaginalnog krvarenja, povrede

stomaka, amniocenteze, poroda ili transfuzije krvi), imuni sistem trudnice/majke stvara manju količinu anti-D antitijela - "primarni" imuni odgovor.

U slučaju da trudnica, već imunizirana na D antigen, ponovo (u toku naredne trudnoće, na primjer) dođe u kontakt sa Rh D pozitivnim eritrocitima ploda, u njenom organizmu dolazi do ubrzanog stvaranja anti-D antitijela - "sekundarni" imuni odgovor. Kada velike količine anti-D antitijela prođu kroz posteljicu i uđu u krvotok P/N, nastaje hemoliza njegovih eritrocita, odnosno nastaje HB P/N.

Blagi oblik ove bolesti karakteriše anemija ploda ili (češće) anemija i/ili žutica novorođenčeta.

Kliničku sliku teške HB P/N karakterišu izrazita anemija, edemi tkiva, smanjena funkcija organa, pojava nezrelih formi eritrocita u krvi i intrauterina smrt ploda, odnosno teška anemija, žutica i smrt novorođenčeta.

HB P/N može nastati i nakon imunizacije trudnice na druge antigene KG (antigeni c, C, E, e, Kell ili Duffy^a, na primjer).

Sve slučajeve teške HB P/N treba nadzirati i liječiti u specijaliziranim zdravstvenim ustanovama.

Plan ispitivanja

Imunohematološka ispitivanja, u trudnoći, se obavljaju u transfuzijskim ustanovama kao što je to, na primjer, Odsjek za transfuzijsku medicinu, JU Opće bolnice "Prim. dr. Abdulah Nakaš" Sarajevo.

Imunohematološka ispitivanja se, na ovom Odsjeku, obavljaju na način i u skladu sa smjernicama koje su prihvaćene u najrazvijenijim medicinskim ustanovama, u Evropi i u svijetu.

U pravilu, svim trudnicama, od 10. do 16. sedmice trudnoće, se određuje AB0/Rh D krvna grupa i ispituje krv/plazma na prisustvo imunih antitijela protiv antigena krvnih grupa.

Nakon što dobije rezultate ovih ispitivanja, ljekar može zahtijevati da se ispitivanja ponove ili da se